

A 1860/holdbart

Fremlagt af Udvalget for et Holdbart Norden
Behandles i Udvalget for et Holdbart Norden

Udvalgsforslag om fælles nordisk slutdepot for NORM-affald**Forslag**

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår at

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

- at* identificere egnede lokationer til et eller flere fællesnordiske NORM-slutdepoter
- at* identificerer evt. lovgivningshindringer og tilpasse lovgivningen, så den tillader import / eksport af NORM-affald til slutdepoterne
- at* forhandle om en fælles finansiering af et eller flere fælles NORM-slutdepoter
- at* etablere foranstaltninger med henblik på sikker forvaltning og håndtering af transport af NORM-affald

Baggrund

Naturligt forekommende radioaktivt materiale (NORM) opstår typisk i forbindelse med forskellige industrielle processer. Det gælder blandt andet ved olie- og gasudvinding. Den grønne omstilling til vedvarende energi vil betyde en dekommissionering af olieudvindingsfaciliteter og dermed en kraftig stigning i mængden af NORM-affald, dvs. lavradioaktivt affald.

I svar på spørgsmål E 1/2020 angående NORM-affald angiver Nordisk Ministerråd, at kun Norge har et slutdepot for NORM-affald. Nordisk Ministerråd angiver også, at der kan være andre problemstillinger ift. håndtering af NORM-affald, idet affaldet ofte også indeholder andre kemikalier. Flere lande har udfordringer med at etablere slutdepoter på grund af landenes geologi.

Norge regulerer håndtering af radioaktivt affald med NORM og radioaktivt affald med såkaldte antropogene nuklider på lige vilkår og med tilsvarende krav. Virksomheder skal kortlægge sit affald med henblik på at afgøre om affaldet er klassificeret som radioaktivt affald. Radioaktivt affald afleveres til modtagelser, som har tilladelse til håndtering af farligt affald hurtigst mulig men minimum en gang årligt. Information om radioaktivt affald registreres i et fælles elektronisk deklarationssystem. De naturlige råvarer, der indeholder NORM, indeholder ofte også tungmetaller. I Norge reguleres derfor håndteringen af dette affald af det norske miljødirektorat for affaldets ikke-radioaktive egenskaber. Det er per dags dato 5 deponier for radioaktivt affald i

Norge, hvoraf 4 kan modtage forskellige typer af NORM-affald. De norske regler gør det muligt at ansøge om en særlig tilladelse til eksport eller import af radioaktivt affald.

I Sverige håndteres NORM-affald i Strålsäkerhetsmyndighetens foreskrifter (SSMFS 2018:4). Afhængig af affaldets aktivitetskoncentration stilles der forskellige krav til håndteringen af materialet, herunder hvorvidt det skal deponeres og eller anbringes i hulrum. Det er forbudt at fortynde NORM, hvis formålet med dette er at lade materialet omklassificeres. I Sverige findes der ingen slutdepoter for NORM-affald. I henhold til gældende svenske regler kræves en særlig tilladelse til at færdigbehandle radioaktivt affald i et andet land.

I Finland opstår NORM-affald blandt andet i minedriften, metalforarbejdning, genanvendelse af skrotmetal og oprensning af husholdningsvand og ansvaret for håndtering af NORM-affald ligger hos den ansvarlige virksomhed. Normalt deponeres NORM-affald ved deponeringsanlæg med farligt affald, da affaldet normalt også indeholder andre kemiske stoffer, såsom tungmetaller og kemikalier. I Finland er hovedproblemet med NORM-affald generelt ikke radioaktivitet, men andre kemiske ulemper. I Finland findes der ingen slutdepoter for NORM-affald.

Island håndterer NORM-affald som andet radioaktivt affald. Den islandske lovgivning og dens implementering er harmoniseret med EU DIREKTIV 2013/59/EURATOM om fastlæggelse af grundlæggende sikkerhedsnormer til beskyttelse mod de farer, som er forbundet med udsættelse for ioniserende stråling. I Island findes der ingen slutdepoter for NORM-affald. Det fremgår af svaret på E 1/2020 at det for Island vil være en teknisk og økonomisk fordel at samarbejde om at oplagre og bortskaffe NORM-affald.

I Danmark varetager Sundhedsstyrelsen (Strålebeskyttelse) myndighedsopgaver vedrørende strålebeskyttelse, hvor der forekommer, anvendes eller frembringes ioniserende stråling, herunder også i forhold til radioaktivt affald. NORM affald skal håndteres, opbevares og bortskaffes efter samme regelsæt som andet radioaktivt affald i Danmark. Efter disse bestemmelser skal radioaktivt affald bortskaffes ved anvendelse af en egnet metode, og radioaktivt affald som efter disse bestemmelser ikke kan bortskaffes på anden vis, skal deponeres. Deponering skal foretages af en virksomhed særligt udpeget hertil. Håndtering og opbevaring m.v. af NORM-affaldet er et operatøransvar. NORM-affaldet, der opbevares på de danske NORM-lagre, indeholder naturligt forekommende radioaktive stoffer i koncentrationer som overstiger undtagelsesniveauerne i bekendtgørelse nr. 670 af 01 juli 2019. I Danmark findes der ingen slutdepoter for NORM-affald og Danmark samarbejder som udgangspunkt også om dette område, hvis der kan findes en løsning, der er til gensidig gavn for Norden.

I Grønland er det departementet for Sundhed, som varetager sagsområdet i forhold til beskyttelse af den almene befolkning mod ioniserende stråling i henhold til Inatsisartutlov nr. 33 af 9. december 2015. På nuværende tidspunkt genereres der in-

tet NORM-affald fra mineindustrien eller olie – og gasaktiviteter i Grønland og der findes således ingen slutdepoter for NORM-affald. For Grønland kunne det være en fordel at samarbejde om at oplagre og bortskaffe NORM-affald.

I henhold til færøsk lovgivning er det Sundhedsstyrelsen i Danmark der varetager myndighedsopgaver vedrørende radioaktive stoffer. Der pågår et arbejde med at ajourføre færøsk lovgivning om strålebeskyttelse. På Færøerne findes der ingen slutdepoter for NORM-affald.

Det fremgår af svaret på spørgsmål E 1/2020 at de nordiske myndigheder for stråling og nuklear sikkerhed har nedsat en arbejdsgruppe, der bl.a. undersøger reglerne for NORM-industrien i de nordiske lande. Nordisk samarbejde om opbevaring og håndtering af NORM-affald ville være en fordel og det bør undersøges, om lovgivningen tillader eksport og import af NORM-affald landene imellem.

Udvalgets synspunkter

Udvalget understreger vigtigheden af, at Norden tager et fælles ansvar for den grønne omstilling og for den langsigtede håndtering af miljøproblemer generelt og særligt i de tilfælde hvor der både er samfundsmæssige, økonomiske og miljømæssige fordele ved udvikling af fælles nordiske løsninger. Udvalget noterer svaret på spørgsmål E 1/2020, hvor det fremhæves at et nordisk samarbejde om opbevaring og håndtering af NORM-affald vil være en fordel og at det samtidig bør undersøges, om lovgivningen tillader eksport og import af NORM-affald landene imellem. Udvalget anser det som værende oplagt, at de nordiske lande samarbejder om at etablere et eller flere fælles slutdepoter for NORM affald. Udvalget finder det nødvendigt at der udvikles fælles procedurer for import / eksport af NORM-affald til slutdepoterne og således understøtter fælles løsning til nytte for de nordiske lande.

Norden den 13. april 2021

Anders Kronborg (S)
Anna Vikström (S)
Cecilie Tenfjord-Toftby (M)
Johan Andersson (A)
Kasper Roug (S)
Ketil Kjenseth (V)
Kolbeinn Óttarsson Proppé (VG)

Magnus Ek (C)
Ole André Myhrvold (Sp)
Rebecka Le Moine (MP)
Simon Holmström (HI)
Staffan Eklöf (SD)
Vilhelm Junnila (saf)